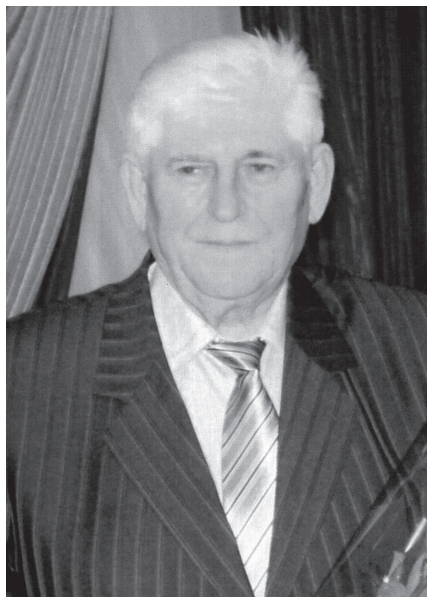

УДК 614.27

В. О. БОРИЩУК, канд. фарм. наук, доцент

Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, м. Київ

75 РОКІВ ВИДАТНОМУ ОРГАНІЗАТОРУ ФАРМАЦІЇ МИКОЛАЇВЩИНИ А. О. ТАРНАВСЬКОМУ

25 лютого 2013 р. у конференц-залі міжлікарняної аптеки м. Миколаєва по вул. Миколаївській, 16 відбулася науково-практична конференція, присвячена вшануванню Аркадія Омеляновича Тарнавського у зв'язку з його 75-річчям та використанню його професійного досвіду сучасними поколіннями фармацевтичних працівників [1–10].

Ключові слова: професійна діяльність, досвід фармації

З ім'ям Аркадія Омеляновича Тарнавського пов'язаний розвиток аптечної служби Миколаївської області. Без перебільшення можна сказати, що життя і діяльність А. О. Тарнавського – славного сина України, його професійний досвід – це гордість всієї фармацевтичної спільноти України, це дійсно наше професійне і духовне багатство, яким повинні користуватись сучасники.

На протязі всієї своєї діяльності на посаді керівника аптечної служби Миколаївської області він не тільки продовжував традиції вітчизняної фармації і не тільки множував їх, завдяки його таланту і його ідеям було зроблено прорив в ряді напрямів організації лікарського забезпечення населення, що підняло авторитет української фармації серед вчених і практиків всієї фармацевтичної спільноти колишнього СРСР.

Аркадій Омелянович Тарнавський – яскрава особистість і справи його і професійний досвід – значимі.

Соціальна захищеність і суспільна затребуваність фармацевтичних працівників були надзвичайно важливими факторами їхньої мотивації працювати на високому професійному рівні, із віддачею.

Пізнання професійної діяльності А. О. Тарнавського та глибоке неупереджене наукове вивчення організації служби лікарського забезпечення населення того періоду дає можливість усвідомити та пізнати історичну місію фармації у суспільстві, її спорідненість з лікувальним процесом та її роль і місце в системі охорони здоров'я.

Аркадій Омелянович більш ніж 30 років ніс на собі тягар складної копіткої праці по керівництву аптечною службою, організації лікарського забезпечення населення. Його праця була, по суті, подвижництвом. День і ніч він ніс важкий тягар відповідальності за стан справ, за роботу не тільки всієї аптечної мережі, а і кожного аптечного колективу.

Безумовно, Аркадій Омелянович – це видатна постать і унікальне явище у вітчизняній фармації.

Традиції в фармації створювались на протязі минулих епох і входять корінням в глибину століть, і творились разом з історичним життям нашого народу, з історією народної та наукової медицини. Сучасним поколінням фармацевтичних працівників необхідно збагачувати кращі традиції вітчизняної фармації та їх продовжувати. До морального паспорту кожного фармацевтичного працівника слід записати такі якості як любов до людей, бачення в них доброти і те, що не потрібно судити інших, особливо колишніх керівників, за власними стандартами.

Безумовно, що досягнення фармації Миколаївщини це не тільки заслуга одного керівника, а кваліфікована і професійна праця талановитих працівників апарату аптечного управління, керівників і рядових фармацевтичних працівників, це об'єднана праця всієї фармацевтичної спільноти області.

Аркадій Омелянович користувався повагою і авторитетом серед аптечних колективів області, керівництва Міністерства охорони здоров'я, перед партійними і радянськими органами в обласному центрі і на місцях.

Чарівна магія його людської аури, його доброзичливості, його щире звернення до співрозмовника «золотко», – залишає в серцях його друзів і колег добрі спогади. Висока професійна атмосфера і духовність таких людських і професійних взаємовідносин, що відбувались в аптечній мережі, є найвищою цінністю.

Свою енергію, свої численні ідеї А. О. Тарнавський вносив в професійне життя аптечних працівників, давав кожному працівнику можливість реалізувати багатогранність свого професійного і особистого життя і тим самим уникати того, що називаємо сірими буднями. Тому світосприйняття аптечних працівників Миколаївської області, їхнє оцінювання своєї професійної діяльності, корінним чином відрізнялось від колег сусідніх областей.

Звичайно, робота аптечних працівників в умовах дефіциту ліків була складною, але було відчуття важливості цієї роботи для охорони здоров'я, відчуття відповідальності перед хворим за його забезпечення і це було не тільки мотивацією, а головною внутрішньою професійною потребою аптечного працівника, усвідомлення своєї причетності і участі у лікувальному процесі.

Підбір в апарат аптечного управління здійснювали на основі високої професійності, особистісних даних, щоб вони могли гарантувати подальший розвиток конкретного напряму розвитку аптечної служби області. Це не були пошуки фахівців в темряві, це скоріше було використання думки, чи вірніше сказати, досвіду фармацевтичної спільноти, оцінки нею окремих спеціалістів, що працювали на конкретних рядових посадах в аптечній мережі та на основі передбачення можливостей особистості, що була притаманна Аркадію Омеляновичу як керівнику і організатору справи. І такий підхід, як правило, працював, бо була підтримка і віра в фахівця, висунутого в апарат аптечного управління.

З А. О. Тарнавським працював професійний апарат аптечного управління. Це надзвичайно живий і активний, мобільний і результативний Сергій Калістрато-

вич Черняк – заступник начальника аптекоуправління по медикаментозному постачанню; заступник начальника – начальник організаційно-фармацевтичного відділу Павло Петрович Радченко; заступник начальника аптекоуправління, далі керівник центру фармацевтичної інформації Акілонова Галина Володимирівна; багаторічний начальник відділу постачання лікарських засобів Логвина Алла Савівна; заступник начальника оргфармвідділу Валентина Василівна Харіна; заступник начальника відділу постачання з інформаційної роботи Людмила Василівна Постольник; заступник директора обласної аптечної бази Ніна Михайлівна Славко, яка виросла як фахівець і зараз очолює Державну службу лікарських засобів в Миколаївській області та багато інших.

Мудрість і зрілість Аркадія Омеляновича Тарнавського як керівника проявилась у висуванні грамотних працівників на посади завідуючих міськими і центральними районними аптеками – фахівців, які безпосередньо, повсякденно на місцях організували медикаментозне забезпечення населення і лікувальних установ.

Завдяки Аркадію Омеляновичу була створена та вихована еліта керівників середньої ланки, яка формувала рівень і якість лікарського забезпечення населення в обласному центрі й районах області. Серед них Пекер Лев Борисович, завідувач міжлікарняної аптеки № 110; завідувач аптеки № 9 – секретар партійної організації – Максимович Степан Парфенович; Тахтаров Анатолій Вікторович, завідувач центральної районної аптеки № 43 Миколаївського р-ну; завідувач центральної районної аптеки № 40 Братського р-ну Мамедов Гамід Мизамідінович; завідувач центральної районної аптеки № 42 Вознесенського р-ну Офатенко Валерій Анатолійович; завідувач центральної районної аптеки № 34 Снігірівського р-ну Чабан Іван Іванович; завідувач аптеки № 1 м. Миколаїв Брейслер Михайло Йосипович; завідувач міжлікарняної аптеки № 139 м. Первомайськ Пидірко Олександр Антонович; завідувач міжлікарняної аптеки № 107 м. Миколаїв Міщенко Михайло Семенович; завідувач аптеки № 3 м. Миколаїв Коншина Лідія Захарівна і багато, багато інших.

Однією з граней стилю роботи Аркадія Омеляновича як керівника було надання максимальної самостійності в роботі завідувачам аптек і встановлення контрольованої відповідальності їх за стан справ на місцях, що забезпечувало ефективну роботу аптечної мережі.

Відкрито і прозоро було задекларовано Аркадієм Омеляновичем, що підтримка ініціатив любого працівника буде заохочуватись матеріально і морально, що створювало в аптечних колективах творчу атмосферу і сприяло забезпеченню належного рівня лікарського забезпечення населення та динамічний рух вперед у розвитку служби.

Характерним для А. О. Тарнавського є багатогранність його діяльності на посаді керівника аптечної служби Миколаївської області.

Це неординарна особистість, ініціативний, ефективний менеджер і безумовно творча натура.

Аркадій Омелянович – дійсно творець та розбудовник нових аптечних закладів та аптечної служби в цілому. За 32 роки на посаді керівника фармації Миколаївської області було відкрито та переведено в нове приміщення біля 150 аптек, в тому числі побудовані за типовими проектами 15 приміщень для центральних районних аптек, розпочато будівництво обласного аптечного складу. По суті, була створена сучасна на той час матеріально-технічна база аптечної служби, модернізована і переоснащена місцева фармацевтична фабрика.

За роки діяльності Аркадія Омеляновича на посаді керівника аптечної служби області була вирішена проблема фізичної доступності в отриманні медикаментозної

допомоги населенню в містах і сільських населених пунктах області відповідно до встановлених нормативів. Більшість організованих аптек функціонують і нині і обслуговують населення.

Аркадій Омелянович на посаді керівника аптечної служби області був новатором. Він завжди знаходився на вершині найновітніших ідей і сам безперервно був генератором прогресивних ідей, знаходив талановитих людей і разом з ними розпочинав реалізацію цих ідей та завжди досягав успіхів.

Він був ініціатором створення суперсучасної на той час міжлікарняної аптеки № 110 в м. Миколаєві, побудованої за індивідуальним проектом, яка обслуговувала 6 тис. стаціонарних ліжок.

Як відомо, перша міжлікарняна аптека в колишньому Союзі була організована в 1961 р. в м. Сімферополі. Слід відмітити, що ідея створення міжлікарняних аптек і реалізація цієї ідеї в Україні – це дійсно був прорив в організації медикаментозного забезпечення операційних блоків, стаціонарних ліжок стерильними лікарськими розчинами, що виготовлялись на належному технологічному рівні в міжлікарняних аптеках.

Міжлікарняна аптека № 110 в Миколаєві – це дійсно, по суті, була перша міжлікарняна аптека з сучасним технологічним обладнанням, з виготовленням високо-технологічних ліків, з високою технологічною культурою їх виготовлення. Під керівництвом Аркадія Омеляновича безпосередньо створював цю аптеку високий професіонал, яскрава особистість Лев Борисович Пекер. Міжлікарняна аптека № 110 є гордістю всієї української фармації, і безумовно, Аркадія Омеляновича Тарнавського. Аптека і зараз успішно працює.

За ініціативою Аркадія Омеляновича в м. Первомайську була побудована двоповерхова зразкова аптека. Зал обслуговування населення, технологічні приміщення були оформлені місцевими будматеріалами, зокрема гранітом та навіть мармуром, а по дизайнерському оформленню аптека стала окрасою міста та прикладом для керівників аптечної служби інших областей України. Ідея побудови такої аптеки полягала у створенні позитивного іміджу аптечної служби, підвищенні культури лікарського обслуговування, показового відношення влади до потреб аптечної служби. Окрім цього в аптеці дійсно було налагоджено зразкове медикаментозне забезпечення населення.

10 червня 1979 р. аптеку № 65 м. Первомайськ відвідали: заступник Голови Ради Міністрів УРСР М. А. Орлик, Міністр охорони здоров'я А. Ю. Романенко, заввідділом ЦК Компартії України А. М. Сердюк, секретарі обкомів, заступники голів облвиконкомів, завідувачі облздоровідділами, інші учасники республіканської наради з питань поліпшення лікарського забезпечення населення. Учасники наради високо оцінили створення аптеки і організацію її роботи, що безумовно, мало позитивне значення для розвитку аптечної мережі в цілому в Україні.

Розвиток аптечної служби в той час відзначався надзвичайно соціальною направленістю, служба дійсно оперативно відкликалась на потреби працівників.

Було відкрито достатню кількість аптек і аптечних пунктів, в них був створений необхідний асортимент лікарських засобів.

За ініціативою Аркадія Омеляновича в окремих сільських аптеках, що знаходились недалеко від ферм, для тваринників виготовляли профілактичні та оздоровчі лікарські чаї, організували «зелені куточки», де працівники могли приймати оздоровчі чаї. Люди відчували піклування про їхнє здоров'я, працювали з віддачею. І дуже важливо, що аптека сприймалась як заклад, який піклується про здоров'я працівників, допомагає його відновити. По суті, укладався соціальний договір між аптечною службою і населенням, це підіймало престиж і авторитет фармацевтичного працівника, віру хворого в ліки, які йому відпустили в аптеці.

Особливу увагу Аркадій Омелянович приділяв збільшенню для області ресурсів лікарських засобів. Як відомо, в ті часи ліки розподіляли на основі так званих фондів, їх було недостатньо. І цю важливу роботу здійснювали по різним напрямам.

По-перше, Аркадієм Омеляновичем були встановлені дружні і ділові контакти з працівниками Союзних органів – Головного аптечного управління МОЗ СРСР, конторою «Союзхимфармторг» – які безпосередньо розподіляли ці фонди на імпортні і вітчизняні ліки. Тарнавський А. О. вмів обґрунтувати необхідність збільшення фондів на основні лікарські засоби для населення і охорони здоров'я саме Миколаївської області, очевидно тут спрацював природний дипломатичний хист Аркадія Омеляновича, його людські якості.

По-друге, збільшення ресурсів лікарських засобів здійснювали і таким чином. За ініціативою Аркадія Омеляновича на основі транспортного відділу обласного аптечного складу було створено госпрозрахункове автопідприємство. Завдяки цьому з'явилась можливість вчасно і оперативно отримувати виділені по фондам, а також і зверх фондів, лікарські засоби безпосередньо на фармацевтичних заводах, які були розташовані на території Російської Федерації та інших союзних республік. Слід зауважити, що в період тотального дефіциту фармацевтичні підприємства також не отримували своєчасно транспорт для відправки медичних товарів в обласні аптекоуправління.

Третій шлях поповнення ресурсів команда Тарнавського А. О. здійснювала за рахунок збільшення виробництва найпростіших ліків на фармацевтичній фабриці аптекоуправління. Після реконструкції виробничих приміщень і дооснащення технологічним обладнанням, фармфабрика стала однією з найбільших на півдні України.

Окрім цього, щорічно збільшувались заготівля дикорослої лікарської сировини та культивування лікарських рослин. Уже в часи так званої перебудови були спроби створити бджолину пасіку та виготовляти в аптеках екстемпоральні лікарські засоби з використанням меду та інших продуктів бджільництва.

Аркадій Омелянович, знаходячись на високій посаді керівника аптечної служби, мав сміливість брати на себе відповідальність та йти на декілька кроків попереду своїх колег в інших областях країни. Завдяки його професійній діяльності фармація Миколаївської області, та й України, змогла вийти в перші ряди аптечної служби Союзу РСР. Історичним фактом є те, що особисто міністр охорони здоров'я України А. Ю. Романенко запропонував Аркадію Омеляновичу посаду начальника Головного аптечного управління, від якої він відмовився, бо не зміг залишити свій колектив та стареньких батьків.

Колектив аптекоуправління неодноразово нагороджували перехідним Червоним прапором Міністерства охорони здоров'я Союзу і ЦК профспілки медичних працівників. Аркадій Омелянович і його команда дійсно залишили надзвичайно велику професійну спадщину, яку повинні використовувати сучасні та прийдешні покоління фармацевтичних працівників для людей, для збереження їхнього здоров'я і життя.

І ще про одну надзвичайно цінну рису, отриману Аркадієм Омеляновичем від батьків, – це небайдужість до людських проблем, до людського горя і відповідальність за роботу.

Аркадій Омелянович на протязі всієї довгої кар'єри у відношеннях з людьми проявляв найкращі людські якості – доброту і доброзичливість. При необхідності вмів обігріти, підтримати, був і є надійним колегою та другом. Очевидно, ці риси ставали спонукальною мотивацією його професійної діяльності, його вчинків і задумів.

За свою працю Аркадій Омелянович нагороджений високими урядовими нагородами, в т. ч. орденами Жовтневої революції, Трудового Червоного прапора, За заслуги III ступеня та п'ятьма медалями, грамотами Міністерства охорони здоров'я, знаком «Відмінник охорони здоров'я», йому присвоєно звання «Заслужений працівник охо-

рони здоров'я». Вся діяльність Аркадія Омеляновича – це служіння народу, зміцненню та охороні його здоров'я.

В наш час глобалізації, що нерідко нищить, стирає з пам'яті всяку особистість, необхідне намагання зберегти кожне ім'я нашої фармацевтичної спільноти, пам'ять про їхні добрі справи, зберегти живу іскорку усвідомлення того, що кожен працівник фармації також є неповторним своєю сутністю, є особистістю, що заслуговує на повагу, вдячність за його професійну роботу та вшанування.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Борищук В. О.* Значення професійної спадщини Н. С. Московець – видатного організатора аптечної справи – для подальшого розвитку фармацевтичної галузі України // Фармац. журн. – 2007. – № 6. – С. 57–64.
2. *Борищук В. О.* Професійна спадщина М. Ф. Іваницької – на службі сучасної фармації // Клін. фармація, фармакотерапія мед. стандартизація. – 2009. – № 1–2. – С. 143–147.
3. *Борищук В. О.* Федір Кирилович Доманюк. – К.: Вища школа, 2009. – 152 с.
4. *Борищук В. О.* Любов Олександрівна Семикіна. – К.: Вища школа, 2010. – 235 с.
5. *Борищук В. О.* Пам'ятаємо і шануємо В. Г. Бабяк – талановитого організатора фармацевтичної справи, непересічну особистість і колегу // Фармац. журн. – 2010. – № 6. – С. 12–19.
6. *Борищук В. О.* Ната Семенівна Московець. – К.: Фенікс, 2011. – 165 с.
7. *Борищук В. О.* Борис Павлович Єгоров. – К.: Фенікс, 2012. – 179 с.
8. *Богатирьова Р. В., Спіженко Ю. П., Черних В. П. та ін.* Історія фармації України. – Харків: Вид-во УкрФА Прапор, 1999. – 799 с.
9. Історія Національного фармацевтичного університету: люди, події, факти / За ред. *В. П. Черних.* – Харків: Вид-во НФаУ Золоті сторінки, 2005. – 624 с.
10. *Москаленко В. Ф.* Ніна Григорівна Гойда: до 60-річчя від дня народження // Охорона здоров'я України. – 2007. – № 3–4. – С. 80–89.

Надійшла до редакції 28. 03. 2013.

В. А. Борищук

Національна медична академія последипломного образования имени П. Л. Шупика

75 ЛЕТ ВЫДАЮЩЕМУСЯ ОРГАНИЗАТОРУ ФАРМАЦИИ НИКОЛАЕВЩИНЫ
А. Е. ТАРНАВСКОМУ

Ключевые слова: профессиональная деятельность, опыт фармации

АННОТАЦИЯ

В статье проанализирована профессиональная деятельность А. Е. Тарнавского на должности руководителя аптечной службы Николаевской области, на которой он проработал 32 года. Отмечено, что деятельность наших предшественников является источником моральности и духовности и примером молодым работникам для подражания.

Профессиональный опыт предшественников должен использоваться современными поколениями фармацевтических работников для дальнейшего рационального развития фармации.

V. A. Borischuk

National Medical Academy of Post-Graduate Education named after P. L. Shupyk, Kyiv

CELEBRATING 75 YEARS OF THE BIRTH OF A. E. TARNAVSKIY – THE
PROMINENT MANAGER OF PHARMACY IN MYKOLAIV REGION

Key words: professional activity, professional experience

A B S T R A C T

Professional activity of A. E. Tarnavskiy as the head of pharmacy service in Mykolaiv region, where he has been working for over 32 years is analyzed. That the results of his activity are the honor of all pharmacy of Ukraine. Professional experience of A. E. Tarnavskiy should be used by a new generation of pharmacists for future efficient development of pharmacy.

Honoring the memory of prominent managers of pharmacy is the source of morality and spirituality and a pattern to follow for young specialists.

Електронна адреса для листування з автором: ufcentr@ukr.net